

Država mora zahtevati, da se duhovščina, namenjena v poljske kraje, rekrutira le iz nemških seminarov. Poljske seminare naj država zapre, s tem se najhitreje preseka ono žilo dovodnico, ki daje največ življenjskega soka poljskim rogoviležem. To, kar se sedaj dogaja na Poznanjskem, je že mala revolucija, in zoper to revolucijo mora država nastopiti z vso strogostjo.

Vsak treznomislec človek se mora zgražati nad delom onih agitatorjev, ki izkušajo zastrupiti otroško dušo že v najnežnejši dobi ter ji vcepiti mržnjo do vsake državne avtoritete, do svojih predpostavljencev in do svojih učiteljev.

In kaki bodo nasledki take odgoje? Seveda, sedanji podpihovalci ne bodo tega občutili, ker jih ne bo že davno več med živimi, a občutila bo to poznejša generacija. In država stori le svojo dolžnost, ako zatre z vso ostroostjo to nenormalno gibanje.

Štrajkajočo šolsko mladino poučujejo sedaj namesto verouka — nemščino. Želeti je le, da država ostane pri tem. Toda poudarjati moram, da mora verouk na vsak način ostati ljudskošolski predmet, a izročiti se ga mora posvetnim učiteljem. Ljudskošolsko učiteljstvo sploh je prepričano, da mora verouk ostati ljudskošolski predmet, ker je neobhodno potreben za npravstveno izobrazbo otrok, a uravnati se mora po zdravih načelih razuma.

Poljski agitatorji zahtevajo sedaj za vse šole, kjer je le količkaj poljsko govorečih otrok, pouk v verouku v poljščini. In logična posledica te zahteve je, da se bo morala, ako obvelja ta zahteva, na vseh teh šolah poljščina poučevati kot obvezni predmet, zakaj drugače se le-ti otroci ne bodo mogli privaditi poljskemu branju.

Zaradi tega bi Poljakom rastle vedno bolj greben. Končno bi njih zahteva prišla tako daleč, da bi rekli: „Ves pouk bodi poljski, nemščina ostani le predmet“. In nasledki takega pouka bi se kaj kmalu pokazali. Zakaj agitatorji velikopoljskega kraljevstva predobro vedo, da se otroci v nemških šolah navzamejo najčistejšega nemškega duha. In z nemško mislečimi Poljaki se ne doseže nikdar poljskega kraljevstva.

In ako hoče država, da dobi nemštvo krepke korenine na Poznanjskem, mora nastaviti kolikor mogoče veliko učiteljev. V nobenem razredu, kamor zahajajo poljsko govoreči otroci, ne sme presegati število učencev 50. — In za to je treba denarja in zopet denarja. A ta denar bo kaj plodonosno naložen, zakaj otroci se bodo v takih šolah naučili nemškega mišljenja. Poleg tega mora pa država tudi izboljšati gmotni položaj ljudskošolskega učiteljstva, da se bo moglo le-to popolnoma posvetiti svojemu poklicu in da bo popolnoma neodvisno v gmotnem oziru na vse strani.

Da se pa v šolah, kjer sedi v posameznih razredih do 100 otrok, ne more dognati povoljnih uspehov, je jasno kakor beli dan.

Vlada sedaj stremi le za tem, da zatre kolikor hitro mogoče takozvani šolarski štrajk. Štrajkajoče se v posameznih razredih zapira, a posebno renitentnim se bodo odvzele vse bonifikacije šolskih olajšav in vrhutega bodo primorani obiskovati eno leto dlje šolski pouk. S temi sredstvi se bo pač državi posrečilo, začasno zatreti ta štrajk, a agitatorjem s temi sredstvi ne bo izbila orožja iz rok, in ideje o bodoči veliki Poljski tudi ne spravi s sveta s temi sredstvi.

Uspeh, in sicer trajen uspeh, dožene država le tedaj, ako v bodoče nastavlja po poljskih krajih le nemško duhovščino in nemško učiteljstvo.

Iz naše organizacije.

Kranjsko.

Učiteljsko društvo za litijski šolski okraj zboruje v nedeljo, dne 17. marca t. l., ob 1. uri popoldne v Litiji v šolskem poslopju po naslednjem vzporedju:

1. Otvoritev zborovanja po predsedniku.
2. Pomen in uporaba skioptikona; poročja in razkazuje tovariš Bernard Andoljšek, nadučitelj v Litiji.
3. Nadaljna izobrazba šoli odraslih; poročja g. Ljudevit Stiasny, c. kr. okrajni šolski nadzornik.
4. Predlogi in nasveti.

Z ozirom na zanimivost, da se bodo gospice društvenice in gospodje društveniki temeljito seznanili s pomenom in vsestransko uporabo skioptikona in čuli predavanja o nadaljni izobrazbi šoli odraslih, vabi podpisaneec v imenu društvenega odbora vse cenjene društvenice in cenjene društvenike k polnoštevilni udeležbi. Josip Zajec, t.č. predsednik.

Krško učiteljstvo priredi dne 9. t. m. ob 7. uri zvečer v telovadnici meščanske šole v Krškem roditeljski večer. Vzpored:

1. Lj. Stiasny: Potovanje v Carigrad. Poljudno-poučno, s 50 skioptičnimi slikami združeno predavanje.
2. Dr. T. Romih: O važnosti stika šole z domom.

Štajersko.

Učiteljsko društvo za celjski in laški okraj ima dne 19. marca t. l. ob 11. uri predpoldne v navadnih prostorih v Celju svoje redno zborovanje po nastopnem vzporedju: 1. Zadnji zapisnik. 2. Društvene zadeve in nasveti. 3. Učiteljstvo in — združništvo; predava g. Fr. Jošt, ravnatelj „Združne zveze“ v Celju. 4. Iz šolske prakse. K obilni udeležbi vljudno vabi

Armin Gradišnik,
t.č. predsednik.

Književnost in umetnost.

Zvonček prinaša v 2. številki to lepo vsebino: 1. Povest o kralju Matjažu. Fr. Ločniškar. Pesem. — 2. Na Gorenjskem. Janko Leban. Pesem. — 3. Kadar dvigne glavo dan... Fran Žgur. Pesem. — 4. Povest povesti. Fr. Ločniškar. Povest. — 5. V hribih. E. Gangl. Pesem s podobo. — 6. Spoštuj prirodo! Lud. Potočnik. Povest. — 7. Dišeča vijolica. Avgustin Šabec. Poučni spis. — 8. Kristovo slovo od matere. Podoba v barvotisku. — 9. Na čakališču. Ivo Trošt. Povest s podobo. — 10. Pouk in zabava. — Zastavica v podobah. Fr. Bojec. — Otroška pesemca. K. Koriš. — Otrokom medu! — Žrtve morja. — Desna in leva roka. — Rija, raja. Iv. Kiferle. Uglasbena pesem. — Rešitev. — Kotiček gospoda Doropoljskega.

Posebno ukoslovje petja v ljudski šoli. Spisal H. Druzovič, uredil dr. Fr. Ilešič, rokopis prebral (glasom predgovora) ravnatelj H. Schreiner, izdala „Slovenska Šolska Matica“, natisnila „Učiteljska tiskarna“ v Ljubljani — samo slovenska gospoda, slovenska družba, slovenska tiskarna, knjiga namenjena slovenskim učiteljem na slovenskih šolah, mi navadni ljudje jo naj tudi smatramo, sprejmemo in plačamo kot najmodernejšo slovensko knjigo — pa kaj, ko se mi vedno vsiljuje vprašanje: Je li to res slovenska knjiga? — Ali še zasluži to ime?

Gospoda moja! To je pa le preveč — tako pa vendar ne gre! Tako ne sme napredovati sicer dična „Slovenska Šolska Matica“!

Toda k stvari! — Čim večje je bilo zanimanje, ki sem z njim pričakoval to knjigo, tem večje je moje razočaranje, ko sem jo pregledal. — Gosp. pisatelj! Vaša zmožnost in Vaša spretnost je znana; pričakovali smo od Vas Vaših lastnih misli, Vašega lastnega prepričanja in vobče tega, kar ste Vi duševno prebavili, ne pa take kope tujih citatov, opazk in opomb, ki jih je samo pod črto celih 93 v 758 vrstah! Pomislite vendar: 758 vrst samih opomb!

Ako so potrebne k razumevanju tega, kar učite v knjigi, bi jih morali priklopiti tekstu, magari z drobnejim tiskom, če pa opazke niso potrebne, pa bi jih bili izpustili!

Opazke pod črto dela navadno le uredništvo, kadar ne more izpremeniti teksta. Kaj si pa naj misli čitatelj o pisatelju, ki napravi 758 vrst pod črto? Pa to naj bi še bilo, dasi je ta razvada na kvar tekstu, ker čitatelja neznansko moti. Nekaj

drugega je še, kar me je naravnost ozlovoljilo. V tej „knjigi citatov“ je slednjih res nekaj vsaj prevedenih v slovenščino — a čujte in strmite: Samo na petih straneh predgovora sem našel petdeset (50) vrst nemškega čtiva, a v vsej knjigi, ki ni kdo zna kako obširna, je čez 3000, beri: več kot tri tisoč nemških besed.

Gospoda, jaz ne pretiravam; vestno sem jih preštel, da drastično dokažem in prepričam vsestransko, da tako ne sme več biti. — Kaj si naj misli preprosti Slovenec, kaj si naj misli tujec o novodobni slovenski knjigi? — Gospod pisatelj, ste se li bali, da bi vam kdo predbacival plagiatstvo? — Kar je kdo proučil po najrazličnejših virih, kar je nato duševno prebavil, da je prišel končno tudi do samostojnih sklepov in nazorov, do lastnega prepričanja — s tem produktom svobodno na dan, to ni plagiatstvo, ni tuje perje, to je poštena duševna last dotičnikova. — Mislite li, g. pisatelj, da so one misli, oziroma nazori, ki ste jih vi tako radozorno citirali, docela neoporekljivo izvirne, da niso te vaše avtoritete storile tudi tako, kakor sem ravnokar omenil? — Sicer pa še imamo slovenskih šol, ki ne skrbijo samo za ponemčevanje, in še imamo slovenskih učiteljev, ki jim ni bilo treba postati perfektnim Nemcem kakor nam na Štajerskem, da so prišli do bornega kruha, ki ga reže učiteljski stan. In tem srečnejšim učiteljem, oziroma šolam, je menda tudi namenjena ta knjiga! — Opozarjam torej merodajne faktorje, naj blagovolijo vbodoče poskrbeti, preden spišejo in izdajo slovensko knjigo, da bo ta res slovenska, ne pa pol tič — pol miš!

Špan Anton,
učitelj v Slov. Bistrici.

Politiški pregled.

* **Novi državni zbor** bo sklican, kakor je sedaj določeno, dne 18. junija t. l.

* **Boj istrskega učiteljstva za kruh.** Pod tem naslovom smo zadnjič naznanili, da je vložilo osrednje vodstvo istrskega učiteljstva peticijo za izboljšanje učiteljskih plač. To popravljamo v toliko, da je to osrednje vodstvo le vodstvo italijanskega učiteljstva. — Dne 2. in 3. t. m. so se pa sešli v Pulju odposlanci slovenskega, hrvaškega in italijanskega učiteljstva, ki so v kolegialni slogi določili načrt zakona, s katerim se urejuje vse pravne razmere ljudskošolskega in meščanskega učiteljstva, in določili pot, po kateri bodo nastopali dalje v dosego izboljšanja učiteljskih pravnih razmer. O tem skupnem delu nam je obljubljen poročilo.

* **Zvišanje plač duhovnikom.** Cesar je sankcioniral zakon glede ureditve prejemkov državnega učiteljskega osebja in glede zvišanja plač in pokojnin katoliški in pravoslavni duhovščini. Vlada je s tem darovala duhovščini 9 milijonov kron.

* **Kandidat klerikalne stranke** na Kranjskem za državni zbor je v ribniškem, velikolaškem in žužemberškem okraju učitelj Fran Jaklič.

* **Hrvaški sabor za glagolico.** V seji hrvaškega sabora je poslanec Zagorac naglašal važnost in pomen glagolice. Potem je predsednik Medaković priobčil, da mu je iz Zadra došlo poročilo, da so se tamkaj zbrali škofje, da se posvetujejo zaradi obrambe glagolice ter je zaprosil sabor, da ga pooblasti, da na sestane škofov pošlje to-le brzojavko: „Sabor kraljevine Hrvaške se z enodušnim sklepom obrača do škofov Dalmacije, da najodločneje nastopijo v obrambo glagolice kakor svetinje in pravice vsega naroda.“ Sabor je enoglasno sprejel ta predlog in ga spremljal s klicem: Živela glagolica! — Kakor poročajo iz Zadra, so dalmatinski škofje pripravljani prej odstopiti s svojih mest, nego odnehajo v boju za glagolico.

* **Albanci zahtevajo neodvisnost.** Iz Londona poročajo, da zahtevajo Albanci, naj se ustanovi za Albanijo poseben vilajet, ki bo neodvisen od Makedonije.

* **Govorniški tečaj za ženske.** Dunajski socialni demokrati so otvorili govorniško šolo za svoje somišljenice.

* **Papež in Francija.** Papež je dal francoskemu episkopatu nalogo, naj vzdrži status quo, duhovniki naj ostanejo v cerkvi, tudi če francoska vlada odloči drugače. Papež pozivlje tako francosko duhovščino naravnost na upor proti državni oblasti.

* **Zagrebski vseučiliščniki** so imeli shod, kjer so zahtevali popolno ločitev od Rima. Predsedniku sabora so izročili resolucijo, ki zahteva, naj se črta iz proračuna vse vsote za cerkve.

* **Bolgarska vojska.** Po bolgarskem proračunu za tekoče leto bo imela bolgarska vojska 28 aktivnih generalov, 611 štabnih častnikov, 2310 častnikov, 182 zdravnikov, 832 sanitetnih pomočnikov, 290 uradnikov, 4247 podčastnikov in 51.386 mož. Od teh jih je v vojaških šolah 224, pri infanteriji 31.758, pri kavaleriji 5360, pri artileriji 8522, pri inženirski četi 4364, pri sanitetnih oddelkih 110, v sodnijskih uradih 100 in v pomorski četi 948 mož.

* **Srbi v Carigradu.** Srbi imajo v Carigradu precejšnjo naselbino, ki izdaja lasten tednik „Carigradski Glasnik“. Ta časnik izhaja že 17 let. V Carigradu izide tudi vsako leto poseben srbski koledar „Golub“, ki ga prištevajo k najodličnejšim srbskim koledarjem.

Vestnik.

Brez konca in brez prestanka se nadaljuje „Domoljubovo“ napadanje. Tako raste krivda dr. Žitnika od dne do dne. Dr. Žitnika kandidirajo klerikalci v postojnskem okraju. Učiteljstvo bo že vedelo priporočati izvolitev tega plemenitega svojega prijatelja! — Na to, kar očitamo mi klerikalizmu, ne črhne niti besedice, ker je tako resnično, da tega ne utaji nobeno farizejsko zavijanje. A napadi se nadaljujejo brez konca in brez prestanka. To je dokaz velike zlobnosti in hudobije. „Domoljub“ se hvali, da hodi v 18.000 izvodih v svet. Iz tega vidimo, v kolikem številu se širijo v javnosti njegove lumparije. Kje je dostojnost, kje morala, g. dr. Žitnik? — Tudi „Gorica“ bevška kakor kilavo ščene. Ta ubogi zakotni list, ki je prazen kot snetljiv klas! Ob shodu goriških naprednjakov so oklofutali njenega urednika. To je še najboljši odgovor!

Olikan ljudski voditelj. Dr. Šušteršič, tisti, ki je nam učiteljem svetoval, naj si damo kosti numerirati, je imel v nedeljo volilni shod v St. Vidu. Na tem shodu je tovariša Žirovnika prav prostaški napadel, češ: „Vaš nadučitelj Žirovnik je slepar.“ Tako je obsodil vestnega učitelja na podlagi lažnjivega poročila v „Domoljubu“ vodja S. L. S. „Domoljub“ je namreč poročal, da pravi Ž., da bodo zajci zato še šest let drevesa glodali, ker bodo voljeni klerikalci v državni zbor. Toda g. Ž. ne govori tako neumno, kakor bi klerikalci radi imeli. Zato ga pa na vse mogoše načine izkušajo uničiti. Pa ne pojde, gospodje! Dr. Šušteršič pa, ki je po poklicu advokat, bi bil v svojih izrazih lahko previdnejši, ker ve, da se ne sme ljudi zmerjati s sleparji!

Učiteljski dobrotniki. „Društvo za zgradbo učiteljskega konvikta v Ljubljani“ so darovali: tov. Vinko Krek, učitelj in posestnik v Trbojah pri Smedniku, 100 K; našemu vrlému tovarišu V. Kreku je sreča naklonila veliko posestvo in premoženje; veseli nas to od srca, da se sreča spomni tupatam tudi učitelja-trpina in prav tako nas veseli tudi, da se je ta naš blagi tovariš spomnil takoj pri prvem koraku v zadovoljnejše in brezskrbnejše življenje „učiteljskega konvikta“ ter dejansko pokazal svojo stanovsko zavest. Bog plati! — Tvrđka M. Grubbauer, tvornica za šolske zvezke v Lincu, je darovala za drugega pol leta minulega šolskega leta 330 K. Pri tej priliki ljudskošolskemu učiteljstvu iznova priporočamo Grubbauerjeve šolske zvezke, ki so glede kakovosti papirja, cene in oblike res priporočila vredni; čim več bo odjemalcev, tem večji bo vsakoletni prispevek za konvikt. Ali bi ne bilo mogoče, da bi se tudi po Štajerskem in Primorskem oprijeli Grubbauerjevih šolskih zvezkov? Učitelji smo sami sebi najbližji in kdor podpira nas, podpirajmo tudi mi njega. Če pa v teh kronovinah ni mogoče vpeljati Grubbauerjevih šolskih zvezkov, naj pa učiteljski društvi celjskega in goriškega okraja posredujejo pri sedanjih založnikih šolskih zvezkov, da darujejo vsako leto primerno vsoto za konvikt. Svoji k svojim! — Ob otvoritvi šole na Kalu pri St. Janžu je nabral tov. Slavko Škulj 4 K 60 h. Živili učiteljski dobrotniki in nasledniki! Bog plati!

Letnino za učiteljski konvikt so plačali ti-le tovariši in tovarišice: M. Kabaj in Marga Zele iz Begunj pri Cerknici; Bernard Andoljšek iz Litije; Terezija Kovačič iz Gorič; Ivan Dremeljs Police; Anton Pavčič iz Kostanjevice; Rajko in Marija Justin s Trebelnega; Ivan Stupica iz Dražgoš; Ivan Kalan iz Velesovega; Fran Verbič iz Slavine; Vincenc Jurman iz Kuželja. — Jan. Tomažič iz Tinij pri Slov. Bistrici; Mart. Šampol in Srečko Mahor iz